

DOKUMENTUM

Idegennyelv-oktatás az Európai Unió tagállamaiban

2001-et a Nyelvek Európai Évének nyilvánították. Ebből az alkalomból az Eurydice (az Európai Oktatási Információs Hálózat) egy figyelemre méltó kötetet publikált, amely a Socrates programban résztvevő országok (szám szerint 29) iskolai rendszerű idegennyelv-oktatásába nyújt betekintést. Az ábrákból az érdeklődő olvasó megtudhatja, hogy az egyes országok közoktatásában – a szakképzés kivételével – hány éves kortól kötelező vagy választható az első, második, esetleg harmadik idegen nyelv, milyen különbségek léteznek az eltérő iskolatípusok között, milyen változások várhatók a közeljövőben stb.

Folyóiratunk jelen számában az Eurydice-kiadvány* rövidített változatát közöljük: csak az Európai Unió tagországainak ábráit mutatjuk be. Az eredeti dokumentum teljes szövege – francia, angol és német nyelven – az Interneten is megtalálható (<http://www.eurydice.org>), sőt kérésre a nyomtatott kötetet is ingyen elküldik.

Az idegen nyelvek helyzete az európai oktatási rendszerekben (1999/2000)

Bevezetés

Az ábrákról

Az ábrák azt mutatják, hogy milyen helyet foglalnak el az idegen nyelvek az alapfokút megelőző, az alapfokú, valamint a középfokú oktatásban. Nem szolgálnak információval a középfokú szakképzésről, illetve a harmadfokú képzésről, és csak állami iskolákat vagy államilag támogatott magánintézményeket vesznek figyelembe.

Az ábrákon megjelenő információk a központi és/vagy helyi oktatási szervek idegennyelv-oktatásra vonatkozó hivatalos ajánlásait tükrözik. Amennyiben az idegennyelv-oktatás részben vagy teljesen a helyi szervek hatáskörébe tartozik, ott csak azt vettük figyelembe, ahol az idegennyelv-oktatás kötelező, illetve ha a diákoknak olyan tantárgycsoportból kell választaniuk, amelyben idegen nyelv is szerepel.

Az ábrákon csak az adott ország tanterve által idegen nyelvnek tekintett nyelvek szerepelnek. A nyelvjárások és/vagy őshonos nyelvek csak abban az esetben szerepelnek, ha a tanterv szerint választhatók idegen nyelvként az adott órarendi helyen.

Az ábrák nem tartalmaznak olyan iskolákra vonatkozó információt, amelyek nyelvi kisebbséget oktatnak vagy saját speciális tantervvel rendelkeznek.

Idegen nyelv mint az alaptantervben szereplő kötelező tantárgy

Az európai országok túlnyomó többségében a diákoknak 8 és 12 éves koruk között kell elkezdeniük tanulni az első idegen nyelvet. Kivételt képez Luxemburg, Ausztria és Norvégia, ahol

* Forrás: Eurydice, az Európai Oktatási Információs Hálózat, 2000.

az idegen nyelv tanulása 6, illetve 7 éves kortól kötelező. Finnországban és Svédországban a központi oktatásügyi szervek csak irányelveket és célokat határoznak meg az egyes oktatási szintekre, úgyhogy az iskolák gyakran szabadon dönthetik el, mikortól teszik kötelezővé diákjaik számára az első idegen nyelv tanulását.

Skóciában a Tantervi Iránymutató (Curriculum Guidelines) nem követeli meg az iskoláktól az idegennyelv-oktatást, ugyanakkor határozottan ösztönzi, hogy minden 10 és 16 év közötti diák számára egy idegen nyelv tanulását lehetővé tegyék. Írországban nincs kötelező idegennyelv-oktatás, viszont minden diák tanul angolt és ír nyelven is.

Az uniós csatlakozás előtt álló országok túlnyomó többségében a diákoknak két idegen nyelvet kell tanulniuk a kötelező oktatás keretén belül. Mára hasonló a helyzet 10 EU és EFTA/EEA országban is. A többi országban nem kötelező a második idegen nyelv, vagy csak a középfokú oktatás magasabb szintjén.

A legtöbb országban azokban a tantárgycsoportokban, amelyekből a diákok kötelezően választható tárgyaikat választják, egy idegen nyelvnek is szerepelnie kell. Az uniós tagságra váró országokban, Szlovénia kivételével, az idegen nyelveket ezen a módon választani csak a kötelező oktatás utáni szakaszban lehet, míg az EU és EFTA/EEA országokban a középfokú oktatás alsó és felső tagozatában is.

Az iskolák rugalmassága a tantervtervezés terén

Az európai országok közel fele az iskolákra bízva a kötelezően választható tárgyak összeállítását. Ez a helyzet elsősorban a középfokú szinten jellemző, ahol a kötelező tárgyválasztások az alaptanterv részét képezik. Néhány országban azonban az alafokú szintre is igaz a fenti megállapítás.

Egyes országokban a központi oktatásügyi szervek az oktatási intézményeknek különböző fokú autonómiát garantálnak, amelynek egyik jele, hogy az iskolák szabadon előírhatják diákjaik számára, hogy a kötelező alaptanterven felül még egy idegen nyelvet tanuljanak, vagy egy, esetleg-több tárgyat válasszanak egy idegen nyelvet is tartalmazó tantárgycsoportból. Az ilyen fajta autonómia elterjedtebb az Európai Unión belül, és elsősorban az alafokú és az azt megelőző szinten jelenik meg. Ezekben a szinteken az iskolák a szabadságjogukat alapvetően arra használják, hogy egy adott idegen nyelv kötelező vagy kötelezően választható oktatását bevezessék az alaptantervben előírt korhatárnál korábban. Az Egyesült Királyságban ez az autonómia lehetővé teszi az iskolák számára, hogy a kötelező oktatás során bármikor taníthassanak idegen nyelveket. Lengyelországban ez csak a középfokú oktatásra vonatkozik.

Idegen nyelvek egy tárgykörön és/vagy szakosodási területen belül

A legtöbb EU országban azok a diákok, akik idegennyelv-tudásukat kívánják fejleszteni, vagy erre szeretnének szakosodni megtehetik, ha felső-középfokú szinten olyan tárgykörre szakosodnak, ahol nagyobb hangsúlyt fektetnek az idegennyelv-oktatásra. A humán, gazdasági és társadalomtudományi területeken nagyobb hangsúllyal jelentkezik a nyelvtanulás.

Németországban, Hollandiában, Ausztriában és Liechtensteinben az oktatási formától függetlenül az idegennyelv-oktatás az alsó-középfokú szintet követően nagy változatosságot mutat. Minél kevésbé szakmai jellegű egy oktatási intézmény, annál nagyobb számban tanulnak idegen nyelveket a diákok. Ezen kívül több tagjelölt országban a közoktatásnak több formája is létezik, amelyek közül a gimnáziumokban több idegen nyelvet is tanulhatnak a diákok.

Minden közép-kelet-európai országban vannak olyan középiskolák, amelyek az idegennyelv-oktatásra szakosodtak, ezekbe azonban nem kerülhet bárki, hiszen – Lettország és Szlovénia

kivételével – felvétellel szűrik a jelentkezőket. Egyes tagjelölt országokban már alapfokú szinten is vannak speciális nyelvi osztályok.

Bizonyos EU tagállamokban – például Belgiumban, Németországban, Spanyolországban, Franciaországban, Hollandiában, Finnországban és az Egyesült Királyságban (Angliában) – szintén találhatók idegennyelv-oktatásra szakosodott iskolák, Olaszországban pedig speciális nyelvi osztályok működnek a középfokú szinten.

Minden ilyen speciális nyelvi iskolában/osztályban, kivéve Spanyolországban, a teljes alaptantervet tanítják, és ehhez jön a kiemelt idegennyelv-oktatás. Spanyolországban ezek az iskolák a normál rendszerrel párhuzamosan működnek, nem tanítják az alaptantervet, viszont több-kevesebb idegen nyelvet, és külön bizonyítványt állítanak ki a diákoknak.

Kísérleti jellegű idegennyelv-oktatás

Jelenleg nyolc országban folynak kísérleti programok az oktatásügyi hatóságok szervezésében és finanszírozásában. Ezek többségének célja, hogy azokon a szinteken is bevezessék az idegennyelv-oktatást, ahol az még nem kötelező (alapfokú és azt megelőző szintek). A spanyol program hosszú távú célja azonban az, hogy felkészítse a diákokat arra, hogy a kötelező oktatás végére a spanyol és brit végzettséget egyaránt megszerezzék. A Szlovéniában bevezetett kísérleti program célja, hogy biztosítsa egy második idegen nyelv kötelező oktatását is a 11 és 15 év közötti diákoknak.

Útmutató az ábrák olvasásához

Az idegen nyelvek részét képezhetik az alaptantervnek

Az alaptanterv olyan kötelező tanulmányi program, amelyet a központi oktatásügyi szervek dolgoznak ki, és amely meghatározza azokat a tantárgyakat, amelyet minden diáknak kötelező tanulnia. Ugyanakkor jelenthet rugalmas programot is, amelyben a diákok maguk választják ki azokat a tárgyakat, amelyekből záróvizsgát/érettségit kívánnak tenni. Ahol az idegen nyelvek az alaptanterv részét képezik, az ábrák különbséget tesznek a következő lehetőségek között. Idegen nyelv kötelező tárgyként: az idegen nyelvek a központilag meghatározott alaptantervben kötelező tárgyként szerepelnek, és minden diáknak kötelező őket tanulnia.

Idegen nyelv kötelezően választható tárgyként: a központilag meghatározott alaptanterv szerint a diákoknak meghatározott számú tárgyat kell választaniuk az iskola által felkínált tantárgycsoportból; ez az idegen nyelvek szempontjából két dolgot jelenthet: 1) az iskolának legalább egy idegen nyelvet fel kell kínálnia a kötelezően választható tantárgycsoportban (sötétkék); 2) az iskola szabadon eldöntheti, hogy felkínál-e idegen nyelvet a kötelezően választható tárgyak között, avagy sem (világoskék).

A kötelezően választható tantárgyakat világosan meg kell különböztetni a szabadon választható tárgyaktól, amelyek nem szerepelnek ezeken az ábrákon. Szabadon választható tantárgynak számít az olyan tárgy, amely az alaptantervi követelményeken felül választható és nem kötelező.

Az idegen nyelvek helyzete függ az oktatási formától és/vagy a tárgykörötől. Az oktatási forma különböző intézménytípusokat jelöl, amelyekben az általános, nem szakosodott oktatás eltérő tanterv szerint folyik. Például az osztrák Hauptschule és az Allgemeinbildende Höhere Schule két, az általános középfokú oktatáson belüli „oktatási forma”. Számos tagjelölt országban ez a kifejezés arra a két választási lehetőségre is vonatkozik, amely a 10, 12 vagy 14 éves diákok előtt áll: folytassák kötelező tanulmányaikat az egységes rendszerben, vagy iratkoznak be egy gimnáziumba még a kötelező oktatás vége előtt.

A tárgykör azokat a tanulmányi részeket jelenti, amelyet a diákok tanulmányaik során a különböző irányok közül választanak, már ahol ezt a tanterv rugalmassága lehetővé teszi, illetve amely témakörben a záróvizsgát/érettségit teszik. Ez a fogalom leírja több ország bevett gyakorlatát az általános felső középfokú szinten. Így például Portugáliában az általános felsőközépfokú oktatás (CSPOPE) négy részre avagy Agrupamento-ra oszlik: „természettudományok és környezet”, „művészetek”, „gazdasági és társadalomtudományok”, valamint „humán tárgyak”.

Attól függően, hogy milyen tárgykört választanak, illetve hogy milyen általános oktatásban vesznek részt, a diákoknak vagy kötelező idegen nyelvet tanulniuk vagy nem. A különböző tárgykörök alaptantere nem feltétlenül tartalmaz idegen nyelvet kötelező, kötelezően választható, illetve rugalmas programban szabadon választható tárgyként.

Az idegennyelv-oktatás helyzete részletes bontásban szerepel a különböző tárgykörök és/vagy általános oktatási formák esetében. A részletes bontás kiemeli minden tárgykör és/vagy oktatási forma meghatározó tulajdonságait, valamint a közös jellemzőket. Mivel az oktatás egy konkrét szakaszra koncentrál, az ábra többi részétől külön olvasható, hiszen az adott szakaszra minden lehetséges helyzetet leír.

Az idegen nyelv nem képezi az alaptanterv részét

Kísérleti programban oktatott idegen nyelv. A kérdéses idegen nyelvet egy olyan behatárolt idejű kísérleti program részeként tanítják, amelyet legalább részben az állam (vagy az oktatásügyi közszervek) költségvetéséből és felügyeletével valósítanak meg. A kísérleti program szervezéséért felelős szervek választják ki a kísérletben részt vevő iskolákat, döntenek el azok számát és határozzák meg a kísérletben részt vevő diákok korát. Ezeket a kísérleteket rendszeres értékelés követi.

Az idegen nyelv oktatásáról az iskola dönt a tantervi kérdésekre vonatkozó autonómiája értelmében. Ez a helyzet akkor fordul elő, amikor az iskoláknak bizonyos mértékig szabad mozgásterük van a tanterv kidolgozásában. Az alaptantervben szereplő tárgyakon kívül az iskolák eldönthetik, hogy kötelezővé teszik-e minden diák számára egy idegen nyelv tanulását, vagy hogy a kötelezően választható tárgyak között felkínálnak-e idegen nyelveket is.

Egyezményes jelölések

Szagatott vonallal rajzolt sáv: Idegennyelv-oktatásra szakosodott iskolák / speciális nyelvi osztályok. Ezek az iskolák/osztályok speciális nyelvi képzést nyújtanak. Az adott ország oktatási tárcájának felügyelete alá tartoznak, innen finanszírozzák őket, és formálisan is elismerik speciális státuszukat. Bizonyos jellemzők alapján két csoportra oszthatjuk őket:

1) Olyan iskolák/osztályok, ahol az egész alaptantervet oktatják, és ezen felül speciális nyelvi képzést nyújtanak azáltal, hogy bizonyos tantárgyakat idegen nyelven oktatnak (kéttannyelvű iskolák/osztályok), és/vagy több nyelvet írnak elő kötelezően, és/vagy nagyobb óraszámban tanítanak idegen nyelveket, mint az átlag iskolákban/osztályokban.

2) Olyan iskolák, amelyek a normál iskolákkal párhuzamosan működő rendszerhez tartoznak, amelyekben nincs alaptanterv, egyszerűen több-kevesebb idegen nyelv oktatását kínálják, amelynek végén bizonyítványt adnak.

Rovátkolt sáv: egy idegen nyelv fokozatos bevezetése jelenleg zajlik (kötelező, vagy kötelezően választható tárgyként). Egyes országokban az idegennyelv-oktatás a közelmúltban meghozott törvényi szabályozások eredményeként vált kötelezővé bizonyos szinteken. Az idegennyelv-oktatásra vonatkozó új előírásokat nem lehet minden iskolában azonnal bevezetni, ezért egy bizonyos átmeneti időszak áll rendelkezésre a friss elvárások megvalósítására, aminek következtében az idegennyelv-oktatás fokozatosan terjed ki minden iskolára.

Számok: a sávokban megjelenő számok vagy az alaptantervben kötelező tárgyként megjelenő idegen nyelvek számát jelzik vagy a kötelezően választható tárgyak között minimálisan felkínálható idegen nyelvek számát. Az utóbbi esetben a diákok szabadon dönthetik el, hogy akarják-e az adott nyelveket tanulni. Ez a szám csak olyan nyelvekre vonatkozik, amelyek kötelező vagy kötelezően választható tantárgyak. Ha az iskola szabadon dönthet arról, hogy felkínáljon-e idegen nyelveket a kötelezően választható tárgyak között, akkor az ábra nem jelöli azok számát.

Az egyes tárgykörökre és kurzustípusokra vonatkozó pontos leírást a részletes bontás tartalmazza.

[zárójel: idegen nyelv (kötelező vagy kötelezően választható), amelyre nincs megadva, hány éves kortól kell a diákoknak tanulniuk. Ez a szimbólum azt jelzi, hogy az oktatásügyi szervek nem írják elő, hogy mikor kell elkezdni egy idegen nyelvet kötelező vagy kötelezően választható tárgyként tanulni, hanem csak azt fektetik le, hogy egy adott szintre milyen célkitűzéseket kell elérni. Az iskolák tehát szabadon dönthetnek arról, hogy az oktatás melyik szintjén kezdődjön az idegennyelv-oktatás.

Kommentárok

Az alábbiakban az ábrához fűzött kommentárok olvashatók. Folytatás a 828. oldalon.

Ausztria: 2002/2003-tól minden 6 éves gyereknek kell egy idegen nyelvet tanulnia.

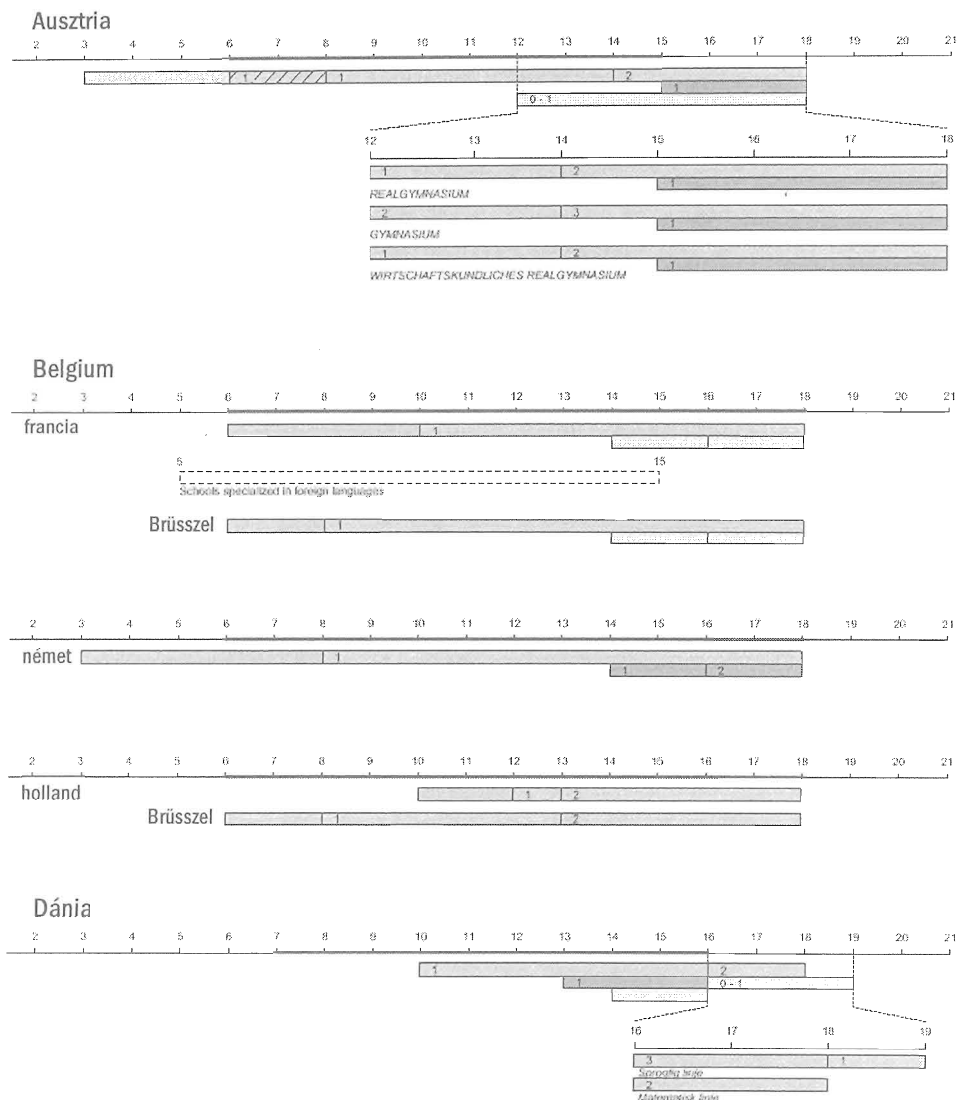
Dánia: Minden iskolának biztosítania kell az idegennyelv-tanulás lehetőségét a 13 és 16 év közötti diákok számára. A diákoknak viszont nem kötelező élni az idegennyelv-tanulás lehetőségével, mivel ez nem képezi részét az alaptantervnek. Gyakorlatilag a diákok 98%-a választ idegen nyelvet 13 éves korában. Azoknak a diákoknak, akik a kötelező oktatáson túl is folytatni kívánják tanulmányaikat, 13 éves koruk után egy második idegen nyelvet is el kell kezdeniük tanulni, annak ellenére, hogy ez nem része az alaptantervnek. A Folkeskoléről szóló törvény minden iskolát ösztönöz arra, hogy egy második idegen nyelvet is kínáljon választható tárgyként 14 és 16 év közötti diákjainak. A diákok szabadon dönthetik el, hogy élnek-e ezzel a lehetőséggel.

Egyesült Királyság: A 16 és 18 év közötti korosztály számára nincsen a központi oktatásügyi szervek által lefektetett alaptanterv. A diákok szabadon dönthetik el, hogy az iskola által kínált tárgyak közül melyikből kívánják záróvizsgát/érettségit tenni. A legtöbb iskola egy vagy több nyelvet is kínál ezen a szinten.

Egyesült Királyság (Anglia): A törvényi előírások felmentést adnak a kötelező idegen nyelv-tanulás alól 14 és 16 éves kor között, hogy a diákok részt vehessenek valamilyen szakképzésben.

Egyesült Királyság (Skócia): A Tantervi Iránymutatóban (*Curriculum Guidelines*) a vallásoktatás kivételével nincsenek kötelező tantárgyak, de a helyi oktatásügyi hatóságokat határozottan ösztönzi, hogy kötelezzék az iskolákat, hogy minden 10 és 16 év közötti diáknak biztosítsák az idegennyelv-tanulás lehetőségét.

Finnország: A peruskoulu/grundskola (kötelező oktatás) tanterve határozottan arra ösztönzi az iskolákat, hogy az alaptanterven felül tegyék lehetővé egy idegen nyelv tanulását szabadon választható tárgyként 10 vagy 11 éves kortól, illetve egy második idegen nyelv tanulását (szintén szabadon választhatóként) 14 éves kortól. A diákok teljesen szabadon dönthetik el, hogy élnek-e ezzel a lehetőséggel avagy sem. A lukio/gymnasium (felső-középfok) nemzeti alaptanterve nem határozza meg, hogy egy iskolának hány idegen nyelv tanulását kell lehetővé tennie, de határozottan ösztönzi annak biztosítását, hogy a diákok négy különböző nyelv közül választhassanak.

Jelmagyarázat

Kötelező tárgy

Kötelezően választható tárgyak

- Minden iskolában kötelező a nyelvoktatás
- Az iskolák döntése, hogy kínálnak-e idegen nyelvet
- Az idegen nyelvek helyzete az oktatás típusától és/vagy tárgykörétől függ

Az idegen nyelvek száma

Kísérleti program

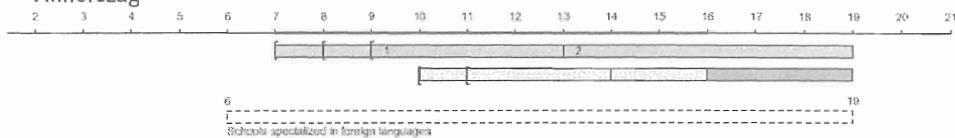
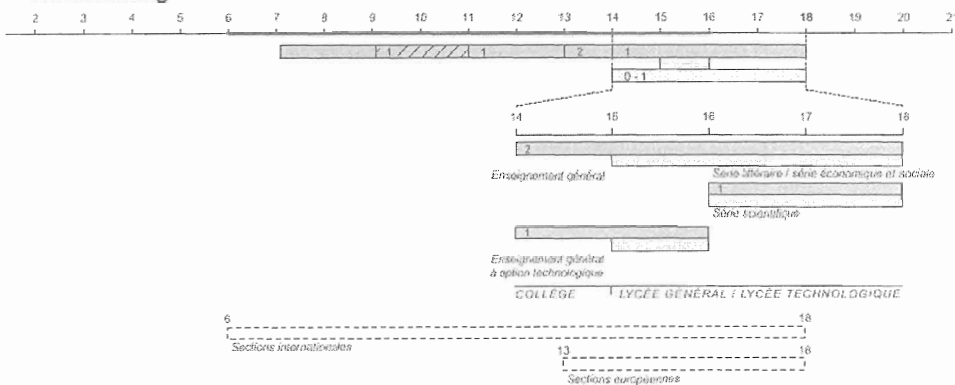
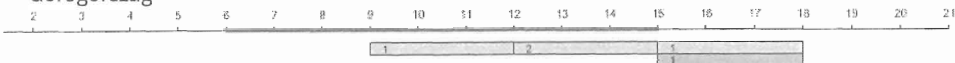
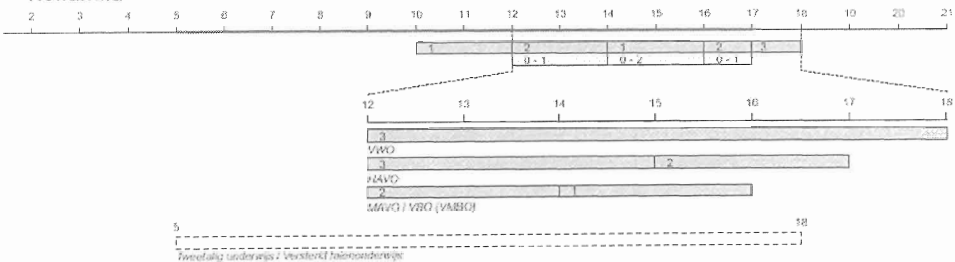
Iskolai autonómia tantervi kérdésekben

Egy idegen nyelv bevezetése jelenleg zajlik

Speciális iskola/osztály Felvételi szelekció

Változó iskolakezdési kor

Kötelező oktatás

Finnország

Franciaország

Görögország

Hollandia

Jelmagyarázat
 Kötelező tárgy

Kötelezően választható tárgyak

 Minden iskolában kötelező a nyelvtanítás

 Az iskolák döntése, hogy kínálnak-e idegen nyelvet

 Az idegen nyelvek helyzete az oktatás típusától és/vagy tárgykörétől függ

 Az idegen nyelvek száma

 Kísérleti program

 Iskolai autonómia tantervi kérdésekben

 Egy idegen nyelv bevezetése jelenleg zajlik

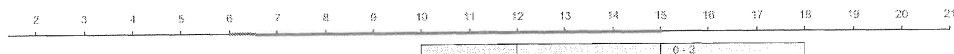
 Speciális iskola/osztály | Felvételi szelekció

| Változó iskolakezdési kor

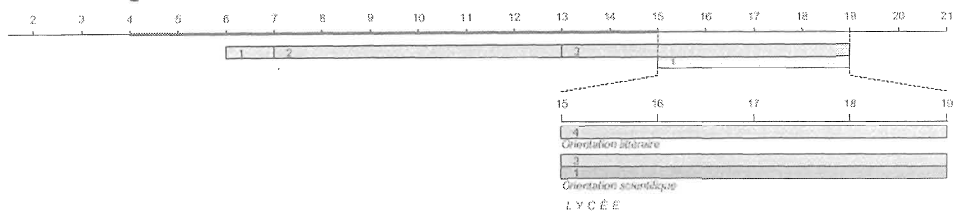
 Kötelező oktatás

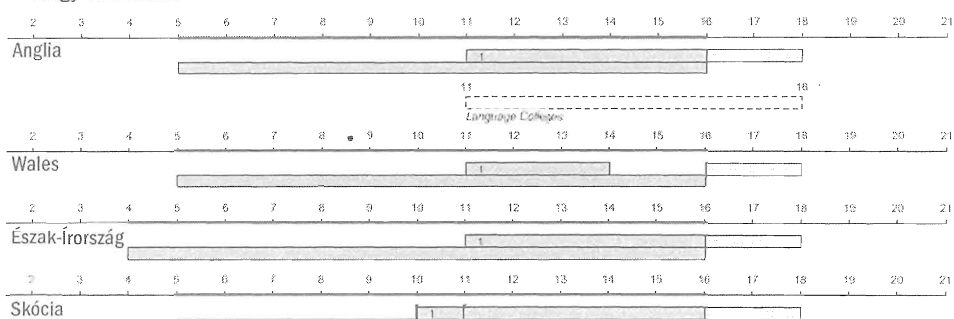
Írország

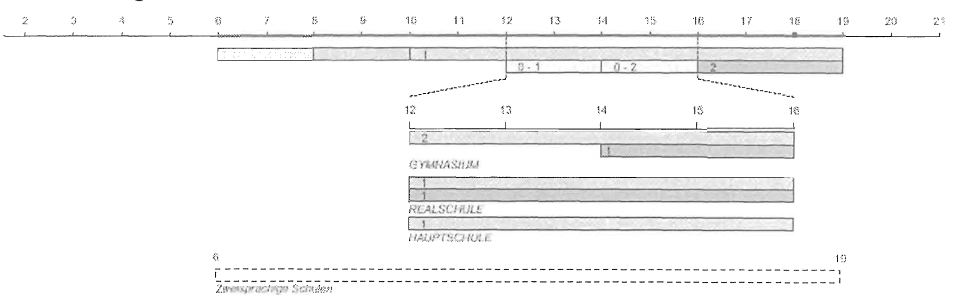
Luxemburg

Nagy-Britannia

Olaszország

Jelmagyarázat

Kötelező tárgy

Kötelezően választható tárgyak

Minden iskolában kötelező a nyelvtanítás

Az iskolák döntése, hogy kínálnak-e idegen nyelvet

Az idegen nyelvek helyzete az oktatás típusától és/vagy tárgykörétől függ

Az idegen nyelvek száma

Kísérleti program

Iskolai autonómia tantervi kérdésekben

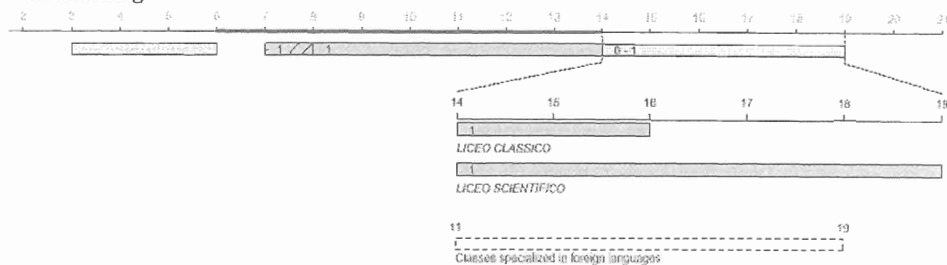
Egy idegen nyelv bevezetése jelenleg zajlik

Speciális iskola/osztály | Felvételi szelekció

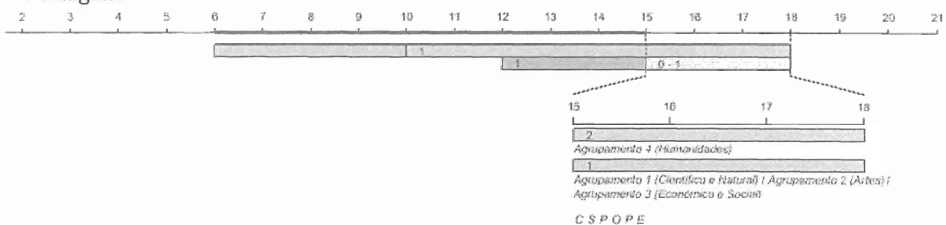
| Változó iskolakezdési kor

← Kötelező oktatás

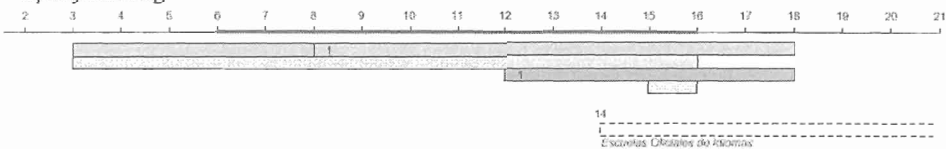
Olaszország

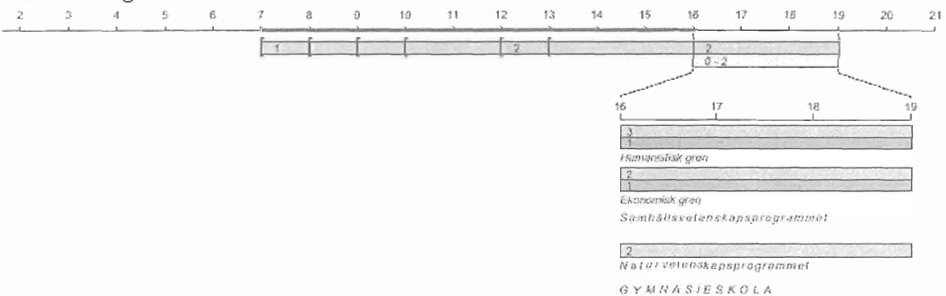
Portugália

Spanyolország

Svédország

Jelmagyarázat

 Kötelező tárgy

Kötelezően választható tárgyak

 Minden iskolában kötelező a nyelvtanítás

 Az iskolák döntése, hogy kínálnak-e idegen nyelvet

 Az idegen nyelvek helye az oktatás típusától és/vagy tárgykörétől függ

 Az idegen nyelvek száma

 Kísérleti program

 Iskolai autonómia tantervi kérdésekben

 Egy idegen nyelv bevezetése jelenleg zajlik

 Speciális iskola/osztály | Felvételi szelekció

! Változó iskolakezdési kor

Kötelező oktatás

Franciaország: A 2000/2001-es tanévtől minden diák számára kötelező az idegennyelv-tanulás 10 éves kortól kezdődően. Egyes régiókban a második idegen nyelv helyett a diákok regionális nyelveket is választhatnak 13 éves koruk után. A gyakorlatban az ezirányú igényekre reagálva a lycée-k (15 és 18 éves korosztály) legalább két idegen nyelvet is kínálnak a kötelezően választható tantárgyak között. A 2000/2001-es tanévvel kezdődően minden 16 éves, a „természettudományok” tárgykörben szakosodó lycée-ben tanuló diáknak legalább két idegen nyelvet kell tanulnia.

Hollandia: Az iskoláknak jogukban áll egy előre meghatározott számú idegennyelv-órát az általános iskola utolsó három évére elosztani. Ez tehát gyakorlatilag 10 és 12 éves kor között történik.

Írország: Az idegennyelv-oktatás nem kötelező. Ugyanakkor minden diák tanul angol és ír nyelven. A 15 és 18 éves kor közötti diákoknak legalább öt tárgyat kell tanulniuk, amelyeket a különböző tantárgycsoportokból választhatnak (nyelvek / természettudományok / üzleti tudományok / alkalmazott tudományok / társadalomtudományok). A tárgyválasztási lehetőségek kombinációja iskoláról iskolára változik. A szabályzat szerint minden diáknak kötelező a matematika, az angol és az ír nyelv, és ezen felül 3–5 másik tárgyat választhatnak. A pályaválasztási tanácsadók általában azt javasolják, hogy legalább egy modern európai nyelvet, egy üzleti és egy természettudományos tárgyat tanuljanak a diákok, hogy pályaválasztási lehetőségeik nyitottak maradjanak. Így, a választásaik függvényében, a diákok kettő vagy (ritkábban) három nyelvet is tanulhatnak, esetleg egyet sem.

Luxemburg: A „klasszikus nyelvek” tárgykörben 13 helyett 14 éves korban kezdődik az angol nyelv oktatása.

Németország: A tankötelezettség felső korhatára 12 szövetségi tartományban 18 (ezt egy fekete pont jelzi az életkor skálán), a többi négyben pedig 19 év. Kéttannyelvű iskolák elsősorban az alsó és felső középfokú szinten működnek, alacsony szinten csak keveset találunk. A közeljövőben minden tartományban kötelezővé teszik az idegennyelv-oktatást a 8 és 10 év közötti diákok számára.

Olaszország: 1992/93 óta folyamatosan folyik egy idegen nyelv kötelező oktatásának 7 éves korban történő bevezetése. A liceo artistico diákjai számára általában nem kötelező idegen nyelvet tanulni, kivéve, ha egy kísérleti kurzust vesznek fel, és az iskolák a hivatalos tanterv megváltoztatásával kötelezővé teszik az idegen nyelv-tanulást.

Portugália: Egy 2000. május 23-án megjelent rendelet értelmében – amely visszamenőlegesen vonatkozik a felső-középfokú tanulmányaikat 1998/99-ben elkezdett diákokra is – az Agrupamento 1, 2 vagy 3-ban szakosodó, az ensino básico (kötelező oktatás) harmadik szakaszában második idegen nyelvet kötelezően választható tárgyként nem tanult diákoknak ez utóbbit már nem kell kötelezően felvenniük a kötelező tanterven felüli órarendjükbe 15 és 18 éves koruk között. Korábban a diákok, amennyiben nem tettek eleget ennek a követelménynek, nem szerezhették meg a középiskolai bizonyítványt.

Spanyolország: A spanyol Oktatásügyi Minisztérium és a British Council közös kísérleti programja az 1996/97-es tanévben indult be az alacsony szintű megelőző szinten. A program hosszú távú célja, hogy felkészítse a diákokat arra, hogy a kötelező oktatás végére a spanyol és a brit végzettséget egyaránt megszerezzék.

Svédország: A diákok egyharmada 7 éves korában kezdi az első idegen nyelv tanulását, egy másik harmada 9 éves korban, a maradék egyharmad pedig 8 vagy 10 éves korában. A második kötelező idegen nyelv tanulását a diákok 88%-a 12, 20%-a pedig 13 éves korában kezdi el.